

10. Платон. Критон // Платон. Собр. соч. в 4-х т. – М.: “Мысль”, 1990. – Т.1. – 860 с.

11. Франко И.Я. Мысли об эволюции в истории человечества // И.Я. Франко. Избр. общественно-политические и философские произведения украинских революционных демократов. – М.: Гос. издат. Политич. Литературы, 1955. – 688 с.

12. Хайек Ф. Право, законодательство та свобода. В 3-х т.: нове викладання широких принципів справедливості та політичної економії / Ф.А. Хайек. – К.: Сфера, 1999. – Т.2: Міраж соціальної справедливості; пер. з англ. Н.Комарової. – 200 с.

13. Ясперс К. Смысл и назначение истории / К.Ясперс. – М.: Республика, 1994. – 527 с.

References

1. Antologiya mirovoy filosofii v 4 t. – М.: “Mysl”, 1969. – Т.1. – Ch.1. – 576 s.

2. Berdyayev N. Filosofiya neravenstva / N.A. Berdyayev. – М.: IMA–press, 1990. – 288 s.

3. Dontsov Dm. Dukh nashoi davnini / Dm.Dontsov. – Droghobich: “Vidrodzhennya”, 1991. – 340 s.

4. Kamyu A. Buntuyushchiy chelovek. Filosofiya. Politika. Iskusstvo / Alber Kamyu; per. s fr. – М.: Politizdat, 1990. – 415 s. – (Mysliteli XX veka).

5. Kistyakovskiy B.A. Filosofiya i sotsiologiya prava / B.A. Kistyakovskiy; sost., primech., ukaz. V.V. Sapova. – SPb.: RKHG, 1998. – 800 s.

6. Lipinskiy V: Listi do bratv–khliborobiv. Pro ideyu i organizatsiyu ukrainskogo monarkhizmu / V.Lipinskiy; red. Ya.Pelenskiy. – К.: In–t Skhidnoevrop. dosl. NANU, 1995. – 470 s.

7. Lisitsin V.V. Vznachennya ponyattya spravedlivosti // Kulturologichnyi visnik. – Vid. Prem'er Zaporizhzhya. – 2005. – Vip.14. – S.161–165.

8. Lisitsin V.V. Do pitannya pro zmist ponyattya “svobodі” // Nova paradigma. – 2001. – Zaporizhzhya: “Tandem–U”. – Vip.19. – S.52–62.

9. Pechchei A. Chelovecheskiye kachestva / A.Pechchei; per. s angl. O.V. Zakharova; pod red. i poslesl. D.M. Gvishiani. – Moskva: Progress, 1980. – 302 s.

10. Platon. Kriton // Platon. Sobr. soch. v 4 t. – М.: “Mysl”, 1990. – Т.1. – 860 s.

11. Franko I.Ya. Mysli ob evolyutsii v istorii chelovechestva // I.Ya. Franko. Izbr. obshchestvenno–politicheskiye i filosofskiyе proizvedeniya ukrainskikh revolyutsionnykh demokratov. – М.: Gos. izdat. Politich. Literatury, 1955. – 688 s.

12. Khayek F. Pravo, zakonodavstvo ta svoboda. V 3 t.: nove vikladannya shirokikh printsipiv spravedlivosti ta politichnoi yekonomii / F.A. Khayek. – К.: Sfera, 1999. – Т.2: Mirazh sotsialnoi spravedlivosti; per. z angl. N.Komarovoї. – 200 s.

13. Yaspers K. Smysl i naznacheniyе istorii / K.Yaspers. – М.: Respublika, 1994. – 527 s.

Lisitsin V.V., PhD, senior lecturer in philosophy and social and human sciences, Zaporizhzhya Regional Institute of Postgraduate Education (Ukraine, Zaporizhzhya), lisitsinvv@mail.com

The Freedom and Justice: relationship between concepts

Freedom and justice are traditionally regarded as categories, which are interconnected with one another. In the past they have often played the role of values that can mobilize people to fight for change of their living conditions. Among philosophers there is no unity in determining the nature of the relationship between freedom and justice. Categories of freedom and justice are in a relationship of mutual determination, mutual denial and domination. This article is devoted to the research nature of the relationship of freedom and justice in terms of the dialectical approach.

Keywords: freedom, justice, equality, mutual determination, mutual denial, contradiction

Лисицын В.В., кандидат философских наук, ст. преподаватель кафедры философии и социально-гуманитарных дисциплин, Запорожский областной институт последипломного педагогического образования (Украина, Запорожье), lisitsinvv@mail.com

Свобода и справедливость: поиск взаимосвязи

Свобода и справедливость традиционно рассматриваются как категории, которые взаимосвязаны друг с другом. В прошлом они часто играли роль ценностей, которые могут поднимать людей на борьбу за изменение условий их жизни. Среди философов нет единства в определении характера отношений между свободой и справедливостью. Соответствующие категории могли сопоставляться в отношениях взаимоопределения, взаимотрициания и доминирования. Эта статья посвящена проблеме определения характера отношений свободы и справедливости с точки зрения диалектического подхода.

Ключевые слова: свобода, справедливость, равенство, взаимное определение, взаимное отрицание, противоречие.

* * *

УДК 392.3

Рябека О.Г.
кандидат політичних наук, доцент, Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова (Україна, Київ), gileya.org.ua@gmail.com

МЕРЕЖЕВІСТЬ ЯК СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ ОНТОЛОГІЇ ПЛАНЕТАРНОЇ МЕГАСИСТЕМИ

Розглянуто становлення мережевого суспільства як онтологічної основи планетарного світу XXI століття; з'ясовано місце і роль параметрів порядку, якими є соціальні мережі та IT-технології, процес переходу організаційної матриці від осередкової структури до мережовості, відтворена загальна характеристика кінцевого продукту – мережевого суспільства.

Ключові слова: мережеве суспільство, мережа, глобалізація, цифрова ера, інституціональна матриця, структура, функції, міжвузлова взаємодія.

Метою цієї статті є аналіз тенденції саморозгортання якісно нової онтологічної основи організаційного буття планетарної спільноти, що відбувається під тиском світового ринку. Для цього потрібно, за нашою робочою гіпотезою, з'ясувати місце і роль параметрів порядку, якими є соціальні мережі та IT-технології, уточнити процес переходу організаційної матриці від осередкової структури до мережовості, нарешті, подати загальну характеристику кінцевого продукту – мережевого суспільства.

Теоретичне дослідження глобалізації і її вплив на структуру суспільства здійснювалося, як відомо, в рамках теорії модернізації Т.Парсонсом, У.Ростоу, С.Айзенштадтом; постмодерністської теорії С.Лешем, Д.Харві, М.Фуко; критиками модернізму виступили Д.Аптер, Дж.Нетл, Н.Смелзер, А.Голдторп. Аналізу формування глобального економічного, правового та політичного простору присвятили свої праці Дж.Стігліць, С.Стренж, Е.Хеллайнер, Р.Андерхілл, Ф.Черні, Л.Вейс, Т.Пемпел, Т.Скополі, П.Евенс, Д.Хелд, П.Катценштайн та ін. Ці дослідники одними з перших розгорнули конкретні дослідження механізмів глобалізації, зосередившись на аналізі взаємодії зовнішньої політики і світогосподарчих процесів.

Значний внесок у вивченні мережевих структур зробили Дж.Арквіллі, М.Кастельс, Е.Тофлер та ін. Втім, необхідно зазначити, що й автори класичних теорій інформаційного суспільства не залишили поза увагою проблематику мереж. Зокрема, Д.Белл у своїх пізніх роботах звертає увагу на комп'ютеризацію соціуму, в якому “телекомунікації та обробка інформації зливаються в єдину модель, що отримала назву “комп'юнікація”.

Д.Тапскотт, вивчаючи можливості реалізації нового типу суспільства, яке визначається ним як електронно-цифрове, розрізняє дванадцять ознак, об'єднаних спільною ефективною концепцією інформаційної: орієнтація на знання; цифрова форма представлення об'єкта; віртуальна природа; молекулярна структура; інтеграція, міжмережева взаємодія; вивільнення від посередників; конвергенція; інноваційна природа; трансформація відносин виробник–споживач; динамізм; глобальні масштаби; наявність суперечностей. Смысл нового суспільства, на його думку, полягає “у боротьбі за майбутнє, здатності створювати нові товари і послуги, можливості перетворювати підприємства у нові

структури, які вчора ніхто й не уявляв, а завтра вже й думати забуде” [11, с. 53]. При цьому він підкреслює суттєву характеристику мереж: несуровість їхньої структури, здатність вузлів мережі до об'єднання для вирішення конкретних завдань і переорієнтацію на взаємодію з іншими вузлами у випадку необхідності задовольнити нові потреби.

Усе це відбувається у мережевому просторі, що доцільно розглядати в широкому та вузькому значенні. По-перше, мережевий простір у вузькому розумінні – це складне нелінійне самоорганізуюче утворення, що складається з вузлів та міжвузлової взаємодії. По-друге, мережевий простір у широкому розумінні – це складне нелінійне самоорганізуюче утворення, що складається з вузлів та міжвузлової взаємодії, де вузлом є окремо функціонуюча мережа. Кожна мережа за своєю структурою має два компоненти: вузол і міжвузлову взаємодію.

Далі нас цікавить, до чого призведуть організаційну структуру зміни, що відбуваються під тиском провідної тенденції у онтологічному горизонті. Світова філософсько-соціологічна і політологічна думка дає відповідь на ці питання. Вона полягає у тому, що нинішня осередкова структура світоустрою еволюціонує у мережеву і тому створює принципово нову конструкцію планетарного світу з якісно іншими атрибутивними властивостями, що зовні виглядають як мережеве суспільство.

У результаті такого переходу з'являються нові форми соціальності: нові типи влади (влади знань, інформації, економічних відносин), створення нових соціальних інститутів (приміром, міжнародних, транснаціональних), нові технології (скажімо, інформаційні) обов'язково викликають і становлення нової соціальності, нових соціальних індивідуумів. Коротко розглянемо “мережеві співтовариства”, “корпорації”, “метакультури”.

Прикладами мережевих співтовариств є різноманітні сучасні аудиторії (фанати, любителі мистецтва, відпочинку, спілкування, бізнесу), антиглобалісти, постійні відвідувачі сайтів Інтернету й багато інших співтовариств, які використовують як засоби зв'язку комунікації й спілкування сучасні технології (Інтернет, телефон, автомобіль, літаки тощо). На зміну “повсталим масам” і еліті прийшли мережеві співтовариства, які дозволяють сучасній людині реалізувати себе як особистість і члена соціуму. Безумовно, усяка особистість прагне до самостійної поведінки, сама вибудовує своє життя.

Таким чином, формується специфічна інституціональна матриця мережевого суспільства [9, с. 90]. Тож в основі мережевого суспільства XXI століття знаходиться відповідна інституціональна матриця, що утримує і системно відтворює усі його атрибутивні властивості. Це глибинний фундамент життєустрою будь-якого народу, а у цьому випадку й життєустрою планетарної спільноти.

Інституціональна матриця суспільства, за Д.Нортом, складається з інституцій (правила гри) та організацій (гравці: фірми, кооперативи, політичні партії, законодавчі і регуляторні органи, профспілки, церкви, школи, клуби, університети). Інституції – створені людьми обмеження з метою зниження невизначеності у

взаємовідносинах. Вони складаються з формальних (правила, закони, конституції) і неформальних правил (норми поведінки, звичаї, добровільно обрані для себе правила поведінки) та механізмів забезпечення їх дотримання (совість, помста, соціальні чи державні санкції) [6].

С.Г.Кірдіна розробила концепцію інституціональних матриць, що ґрунтується на поняттях “базовий інститут” й “інституціональна матриця”. Базові інституції – це “глибинні, історично стійкі основи соціальної практики, які забезпечують відтворення соціальної структури в різних тилах суспільств”. Інституціональна матриця розглядається як вихідна модель базових соціетальних інститутів, що склалися у співтовариствах, здатних себе відтворювати.

Інституціональна матриця – це стійка, історично утворена система базових інститутів, які регулюють економічну, політичну та ідеологічну підсистеми суспільства. Автор концепції розрізняє західну і східну інституціональні матриці як ідеальні типи у веберівському розумінні та визначає їхню роль як чинника, який “задає” природу суспільства, визначає його специфіку, що відтворюється в ході історичної еволюції [3].

Значний внесок у розвиток вчення про матричну природу суспільства зробив С.Кара-Мурза, який розробляє цивілізаційні засади осмислення історії та сучасності народів Православно-Східнослов'янської цивілізації. Як уже зазначалося, дослідник доводить, що інституціональні матриці є цивілізаційним фундаментом, на якому ґрунтується життєустрій народу, інституціональними матрицями він називає великі техніко-соціальні системи такі як промисловість, транспорт, теплозабезпечення, охорона здоров'я тощо.

Джерелом формування такого розуміння інституціональних матриць стало специфічне соціокультурне середовище, а це означає, що цей підхід на Заході сформувався історично. У країнах пострадянського простору склалися інші соціокультурні умови, але вітчизняні реформатори, за порадами західних “вчителів” (зокрема МВФ), почали насаджувати ринкові інституції, доводячи, що ці інституції будуть функціонувати (за логікою речей) подібно до інституцій у країнах Заходу.

В.О.Скворець рекомендує таке: “Щоб запобігти розгортанню цивілізаційної кризи в умовах модернізації, держава і суспільство повинні спільними зусиллями оптимізувати вплив інституціональних матриць на відтворювальні процеси, які є складовими процесу суспільного відтворення і визначають форму життєустрою народу. До цих формоутворюючих процесів, які надають життєустрою властивості системної цілісності, слід віднести: 1) відтворення людини; 2) відтворення виробництва і споживання; 3) відтворення виробничих відносин і відповідної соціальної структури; 4) відтворення політичної системи суспільства; 5) відтворення техносфери соціуму; 6) відтворення соціокультурної сфери соціуму; 7) відтворення способу життя [9, с.145–152]. Є й інші думки стосовно цього [10].

Ключова особливість світового суспільства XXI ст. полягає в зростаючій популярності соціальних мереж, що функціонують у інформаційному просторі. У

більшості випадків під мережею зазвичай розуміють структуру пов'язаних між собою рядів елементів, а також нову якість існування таких елементів, їх логічне продовження, особливу комунікативну якість. Саме тому мережа охоплює колосально велику кількість класів предметів.

Соціальні мережі – термін, який активно використовується в останні роки у науковому співтоваристві. У загальному розумінні мережа визначається як особливий тип зв'язків між позиціями індивідів, об'єктів або подій, які взаємодіють залежно від цілей побудови мережі. Також спрощено мережу можна розуміти як набір пов'язаних між собою вузлів. Цими вузлами можуть бути окремі особи та групи людей, якщо між ними існують суттєві зв'язки.

На думку А.Назарчука: “Мережа – полімагістральна структура, в якій дві точки завжди пов'язуються багатьма магістралями, а кожна магістраль складається із багатьох відрізків і шляхів” [7, с. 63]. У цьому визначенні, на жаль, незрозумілим залишається чому саме мова йде про дві точки, коли в мережі їх кількість може досягати майже нескінченності.

Дещо інакше до розуміння мережі підходить К.Майнцер. На його думку: “Мережа – збірка зв'язаних елементів, що виступають в ролі агентів, і її можна наглядно зобразити мережею вузлів і мережею ребер, які пов'язують пари вузлів. Кожний елемент характеризується одним виходом і декількома входами від інших елементів ланцюга” [4, с. 137].

У сучасному суспільстві інформаційні технології на невідому досі висоту піднімають значення знання та інформаційних потоків. Зростання ролі знання у свій час зазначали Д.Белл, А.Турен, Е.Торфлер та інші теоретики постіндустріального суспільства. М.Кастельс розмежує відомі концепції “інформаційного суспільства” (informationsociety) і власне концепцію “інформаціонального суспільства” (informationalsociety).

Розхоже поняття “Мережеве суспільство” (Network Society) застосовується до різних явищ, що відбуваються в епоху інформаційної революції. Мережева організація впливає на економічні, політичні, соціальні і культурні зміни у сучасному світі [2].

Параметром порядку у становленні онтологічної цілісності Світового суспільства ХХІ ст. є, на нашу думку, соціальні мережі (Інтернет, Facebook, LinkedIn, Твіттер, Vkontakte) [1]. Наведемо ще декілька позицій на цей рахунок. Не дивно, що грамотне використання потенціалу соціальних мереж, зокрема блогосфери, ресурсів LinkedIn і Twitter, гарантує успіх, як зауважив Дженет Фаут [14]. Закономірно, що засобом для розширення соціальних мереж є ділова активність. Це стосується також таких мережевих проєктів, як Facebook, MySpace і YouTube [16].

Вже декілька років у політологічній публіцистиці існують стійкі словосполучення: “Фейсбук–революція”, “Твіттерна революція”, “Вікілікс–революція”, а зовсім нещодавно вже і “Блекберрі–революція”. Ці помітні екзотичні “лейбли” вказують на появу нових можливостей не лише для організації бізнесу, але вже і для самоорганізації громадянського суспільства. Тут також виявляються потужні механізми дистантної маніпуляції співтовариствами і окремими громадянами. Уперше цей

вид нових високотехнологічних “соціальних революцій” був зафіксований експертами в Молдові (2009). Майже одночасно і з однаковими назвами (“Молдавська “Твіттерна революція””) були опубліковані журнальні статті А.Мунгіу–Піппіди і І.Мунтяну в “JornalofDemocracy” і Є.Морозова в “ForeignPolicy”. Дещо пізніше, в тому ж 2009 року словосполучення “Твіттерна революція” Є.Морозов застосував вже до подій в Ірані (“Вибори в Ірані: Твіттерна революція?”).

Тому організаційна діяльність функціонування соціальних мереж – це, мабуть, ключова частина усієї роботи по оптимізації комунікації між індивідуумами і групами. Тут необхідно виокремити такі чинники розвитку мереж, як довкілля і планування. Соціальна мережа тільки тоді відповідатиме потребам користувачів, коли якість комунікації стане кращою. У роботі “Соціальна мережа і організаційний пристрій” Мартін Кілдафф і Вен Пін Цай інтегрують ключові дослідження з будівництва соціальних мереж і показують максимальне використання їх потенціалу [15].

Нові медіа – концепція, яка стверджує, що нові методи комунікацій у світі цифрових технологій дозволяють невеликим групам людей збиратися разом online і ділитися думками, інформацією, продавати і обмінювати товари і інформацію. Також дозволяє більшій кількості людей мати права голосу у своєму співтоваристві і у світі в цілому. Найважливіша структурна особливість нових медіа – інтеграція телекомунікаційних технологій. Друга структурна особливість медіапоточної комунікаційної революції – зростання інтерактивних засобів масової інформації. Інтерактивність є послідовністю дії і протидії. Канал, що входить, підтримує вебсайти, інтерактивне телебачення і комп'ютерні програми набагато ширше, ніж канал підключення, яке має в розпорядженні користувач. Третя особливість (технічна) нових медіа – цифровий код. Нові медіа визначаються усіма трьома особливостями одночасно: “нові медіа – медіа, які і об'єднані і інтерактивні, і також використовують цифровий код у кінці ХХ–го і ХХІ–го віків” [13].

Отже, глобальне інформаційне суспільство побудоване в значній мірі за принципом мереж [8, с. 19] і сплески революційних подій у світі протягом 2012–2014 років про це яскраво свідчать, оскільки організатори протестів як інструменти використовували саме соціальні мережі. Таким чином, поняття і концепції, описані Яном ван Дейком, Баррі Веллменом, Хілцем і Турофф, Мануелем Кестеллсом, вже втілені в нашому “цифровому житті” за допомогою сучасних технологій комунікації. Сайти соціальних мереж, таких як Facebook, Твіттер і Vkontakte, миттєвий обмін повідомленнями і електронна пошта, є головними доказами існування мережевого суспільства в наші дні. Ці веб–сервіси дозволяють людям у всьому світі спілкуватися через цифрові засоби комунікації без фізичного контакту.

За цих обставин “Світове суспільство треба розуміти не як універсальне глобальне суспільство, проєкцію на рівень світу сучасних національних суспільств, у яких ми живемо, або як кінцеву стадію ускладнення пройденого шляху “клан, плем'я, місто, держава”, а як асоціацію співтовариств, заснованих на владі закону й загальноприйнятих нормах і органах, як глобальний

проект взаємоповаги й мирного співробітництва”, – вважає А.Мартінеллі [5]. Якщо суспільство – це спільна спроба взаємної вигоди, варто очікувати й вітати появу в усьому світі почуття співтовариства зараз, коли проблема співробітництва стає світовою за масштабами.

Мережеве суспільство служить доказом перетворення комунікабельності. Все ж те, що ми спостерігаємо, не є зникненням “фізичної” міжособистісної комунікації або збільшенням ізоляції людей, які здійснюють акт комунікації через комп’ютер. З досліджень різних співтовариств відомо, що інтернет-користувачі є більше соціальними членами суспільства, мають більше друзів і контактів, більш соціально-політично активні, ніж не інтернет-користувачі. Крім того, чим більше вони використовують Інтернет, тим більше вони беруть участь у процесі комунікації обличчям до обличчя в усіх сферах їх життя. Так само нові форми радіозв’язку, від голосового повідомлення мобільного телефону до SMS, WiFi і WiMax, істотно збільшують комунікабельність, особливо серед молодих груп населення.

Мережеве суспільство –гіперсоціальне суспільство, а не суспільство ізоляції. Люди, загалом і в цілому, не стикаються зі своєю ідентичністю в Інтернеті, за винятком деяких підлітків, що експериментують зі своїми життями. Люди впроваджують технології у своє життя, сполучають віртуальну реальність і реальну віртуальність; вони здійснюють акт комунікації в різних технологічних формах спілкування, чітко формулюючи їх, оскільки вони потребують комунікації. Проте з’явилася істотна зміна в комунікабельності, що не є наслідком приходу в життя Інтернету або нових комунікаційних технологій. Ця зміна повністю ґрунтована на логіці, присутній в комунікаційних мережах.

Певний вид інформації, що циркулює у мережах, кристалізується у мережеві канали. Як зазначає І.Чайка: “Зв’язана інформація є змістом базової структурної підстави, завдяки якій система постає не як статичне, а як динамічне утворення, що змінюється, у просторі та часі, однак зберігає якісну визначеність. У випадках, коли система виконує певні стандартні реактивні операції, у відповідь на виклики зовнішнього середовища, результат яких не призводить до структурних змін у системі, актуалізується особливий стан зв’язаної структурної інформації, яка постає як організаційна. Структурна інформація володіє властивістю універсальності, оскільки має регулювати функціонування всіх елементів системи, визначаючи їхню особливість, належність саме до конкретної системної цілісності. Вільна інформація є змістом інформаційної взаємодії системи та зовнішнього середовища (міжсистемної взаємодії), і сприяє структурній трансформації системи (розвитку). Значимою є взаємодія зв’язаної та вільної інформації, оскільки суттєві, прийняті системою елементи вільної інформації, є джерелом поповнення та оновлення зв’язаної (структурної) інформації” [12, с.300].

Отже, зробимо основні висновки з вищевикладеного матеріалу щодо оцінки провідної тенденції у онтологічній основі планетарного суспільства.

По–перше, формалізовано тенденція кількісного і якісного онтологічного оновлення організаційного бут-

тя планетарної спільноти, оскільки доведено, що воно, завдяки атрактору Світовому ринку товарів, послуг, капіталу, технології, інформації і міжнародному пересуванню людей, у першу чергу робочої сили, вона кількісно змінюється у бік укрупнення організаційних структур (ЄС, Південноамериканський Союз, Євразійський Союз), а якісно – завдяки зміні властивостей структури, що від стану осередковості, тобто утвореної сукупністю окремих національних держав, переходить до стану мережевості.

По–друге, встановлено, що кінцевим продуктом фазового переходу є мережеве суспільство, що може бути визначене як соціальне формування з інфраструктурою соціальних мереж і медіамереж, що активує їх основний спосіб організації на усіх рівнях (на особистому рівні, груповому, колективному і громадському). Експоненціально ці мережі зв’язують усі системи або частини цього формування. У західних суспільствах людина, пов’язана мережами, стає основним вузлом мережевого суспільства. У східних суспільствах це могло б все ще бути групою (сім’я, співтовариство, трудовий колектив), пов’язаною мережами. У сучасному процесі індивідуалізації основним вузлом мережевого суспільства стала людина, яка пов’язана мережами. Це викликано одночасним розширенням масштабу (націоналізація та інтернаціоналізація) і скороченням масштабу (погіршення рівня життя і умов праці на робочих місцях).

По–третє, визначено параметри управління онтологічним розвитком структури Світового суспільства є, на нашу думку, соціальні мережі Інтернет, Facebook, LinkedIn, Твіттер, Vkontakte, нові форми радіозв’язку, від голосового повідомлення мобільного телефону до SMS, WiFi і WiMax та ін.

По–четверте, учені повинні вичислити стійкі форми організації буття планетарної спільноти, щоб правителі країн не намагалися вирішувати світові проблеми, жертвуючи десятками мільйонів життів у війнах, в концтаборах, заганняючи суспільство в якусь форму, яка здається стійкою, але потім рушиться повністю. Це принципово можливо, оскільки у живих систем до яких ми відносимо й планетарну спільноту, є спектр стійких форм, існує самолокалізація, нарешті, присутній інстинкт самозбереження життя. В деякому розумінні це має бути когнітивний механізм відродження, але на іншому рівні.

Список використаних джерел

1. Кастельс М. Становление общества сетевых структур [Электронный ресурс] / М.Кастельс // Новая постиндустриальная волна на западе / [под ред. В.Иноземцева]. – Режим доступа: <http://iir-mp.narod.ru/books/inozemcev/index.html>.
2. Кастельс М. Россия и сетевое общество / М.Кастельс, Э.Киселева // Мир России. – 2000. – №1. – С.23–51.
3. Кирдина С.Г. Институциональные матрицы: макросоциологическая объяснительная гипотеза / С.Г. Кирдина // Социологические исследования. 2001. – №2. – С.13–23.
4. Майнцер К. Сложносистемное мышление: Материя, разум, человечество. Новый синтез / К.Майнцер; [Пер. с англ.] / Под ред. и с предисл. Г.Г. Малинецкого. – М. : ЛИБРОКОМ, 2009. – 464 с.
5. Мартинелли А. От мировой системы к мировому обществу // Социс. – 2009. – №1. – С.6.
6. Мельник М.І. Еволюція теоретико-методологічних підходів до формування бізнес-середовища в контексті розвитку інституційної та неінституційної теорії / М.І. Мельник // Збірник наукових праць / Луцький національний технічний університет. – Луцьк. – 2008. – Вип.5(20). – С.14–15/ Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/Portal/Soc_

Gum/En/EETI/2008_5_2/index.html

7. Назарчук А.В. Сетевое общество и его философское осмысление / А.В. Назарчук // Вопросы философии. – 2008. – №7. – С.61–75.

8. Паршин П. Глобальное информационное общество и мировая политика / П.Паршин // Аналитические доклады ИМИ. – 2009. – Вып.2 (23). – 41 с.

9. Скворець В.О. Життєустрій народу як соціальний феномен. – Запоріжжя: ТОВ: “КСК–Альянс”, 2012. – 376 с.

10. Суспільство на порозі XXI століття: філософське осмислення плинного світу. Навчальний посібник / Відп. ред. Пазенок В.С. – К.: Укр. Центр духовної культури, 1999. – 272 с. – Бібліогр. в кінці розділів С.207–230.

11. Тапскотт Д. Електронно–цифрове общество / Д.Тапскотт. – М.: Рефл–бук, 1999. – 432 с.

12. Чайка І.Ю. Феномен інформаційної єдності: соціально–філософський аналіз: [монографія] / І.Ю. Чайка. – Запоріжжя: КСК–Альянс, 2013. – 330 с.

13. Castells Manuel and Cardoso Gustavo, eds., The Network Society: From Knowledge to Polic.y. Washington, DC: Johns Hopkins Center for Transatlantic Relations, 2005.

14. Fouts J. Social Media Success!: Practical advice and real world examples for social media engagement using social networking tools like LinkedIn, Twitter, Blogging and more / Janet Fouts. – Cupertino, CA.: Happy About, 2009. – 162 p.

15. Kilduff M., Wenpin Tsai. Social Networks and Organizations / Martin Kilduff, Wenpin Tsai. – London: Sage, 2003. – 172 p.

16. Schepp B., Schepp D. How to Make Money with YouTube: Earn Cash, Market Yourself, Reach Your Customers, and Grow Your Business on the World's Most Popular Video – Sharing Site / Brad Schepp, Debra Schepp. – NY.: McGraw – Hill, 2009. – 240 p.

References

1. Kastel's M. Stanovlenie obshhestva setevykh struktur [Elektronnyj resurs] / M.Kastel's // Novaja postindustrial'naja volna na zapade / [pod red. V.Inozemceva]. – Rezhim dostupa: <http://iir-mp.narod.ru/books/inozemcev/index.html>.

2. Kastel's M. Rossija i setevoe obshhestvo / M.Kastel's, Je.Kiseleva // Mir Rossii. – 2000. – №1. – S.23–51.

3. Kirdina S.G. Institucional'nye matricy: makrosociologicheskaja ob'jasnitel'naja gipoteza / S.G. Kirdina // Sociologicheskie issledovanija. 2001. – №2. – S.13–23.

4. Majncer K. Slozhnosistemnoe myshlenie: Materija, razum, chelovechestvo. Novyj sintez / K.Majncer; [Per. s angl.] / Pod red. i s predisl. G.G. Malineckogo. – M.: LIBROKOM, 2009. – 464 s.

5. Martinelli A. Ot mirovoj sistemy k mirovomu obshhestvu // Socis. – 2009. – №1. – S.6.

6. Mel'nyk M.I. Evolucija teoretyko–metodologichnyh pidhodiv do formuvannja biznes–seredovshca v konteksti rozvytku instytucijnoi' ta neoinstytucijnoi' teorii' / M.I. Mel'nyk // Zbirnyk naukovykh prac' / Luc'kyj nacional'nyj tehničnyj universytet. – Luc'k. – 2008. – Vyp.5 (20). – S.14–15 / Rezhym dostupu: http://www.nbu.gov.ua/Portal/Soc_Gum/En/EETI/2008_5_2/index.html

7. Nazarchuk A.V. Setevoe obshhestvo i ego filosofskoe osmyslenie / A.V. Nazarchuk // Voprosy filosofii. – 2008. – №7. – S.61–75.

8. Parshin P. Global'noe informacionnoe obshhestvo i mirovaja politika / P.Parshin // Analiticheskie doklady IMI. – 2009. – Vyp.2 (23). – 41 s.

9. Skvorec' V.O. Zhyttjeustrij narodu jak social'nyj fenomen. – Zaporizhzhja: TOV: “КСК–Ал'янс”, 2012. – 376 с.

10. Suspil'stvo na porozі XXI stolittja: filosof's'ke osmyslennja plynnoho svitu. Navchal'nyj posibnyk / Vidp. red. Pazenok V.C. – K.: Ukr. Centr duhovnoi' kul'tury, 1999. – 272 s. – Bibliogr. v kinci rozdiliv S.207–230.

11. Tapskott D. Jelektronno–cifrovoe obshhestvo / D.Tapskott. – M.: Refl–buk, 1999. – 432 s.

12. Chajka I.Ju. Fenomen informacijnoi' jednosti: social'no–filosofs'kyj analiz: [monografija] / I.Ju. Chajka. – Zaporizhzhja: KSK–Ал'янс, 2013. – 330 s.

13. Castells Manuel and Cardoso Gustavo, eds., The Network Society: From Knowledge to Polic.y. Washington, DC: Johns Hopkins Center for Transatlantic Relations, 2005.

14. Fouts J. Social Media Success!: Practical advice and real world examples for social media engagement using social networking tools like LinkedIn, Twitter, Blogging and more / Janet Fouts. – Cupertino, CA.: Happy About, 2009. – 162 p.

15. Kilduff M., Wenpin Tsai. Social Networks and Organizations / Martin Kilduff, Wenpin Tsai. – London: Sage, 2003. – 172 p.

16. Schepp B., Schepp D. How to Make Money with YouTube: Earn Cash, Market Yourself, Reach Your Customers, and Grow Your Business on the World's Most Popular Video – Sharing Site / Brad Schepp, Debra Schepp. – NY.: McGraw – Hill, 2009. – 240 p.

Ryabeka A.G., politicalscience, docent, National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine, Kiev), gileya.org.ua@gmail.com

Network as the emergence of a new ontology planetary mega system

Discussed the formation of the network society as an ontological basis of the planetary world of the XXI century; the place and role of the order parameters, which serve social networking and IT technology, the transition from the cellular matrix organizational structure to the network finally recreated general characteristics of the final product – the network society.

Keywords: network society, network, globalization, digital age, institutional matrix, structure, functions, internode interaction.

Рябека А.Г., кандидат политических наук, доцент, Национальный педагогический университет им. М.П. Драгоманова (Украина, Киев), gileya.org.ua@gmail.com

Сетевость как становление новой онтологии планетарной мегасистемы

Рассмотрено становление сетевого общества как онтологической основы планетарного мира XXI века; определены место и роль параметров порядка, в качестве которых выступают социальные сети и ИТ–технологии, процесс перехода организационной матрицы от ячеистой структуры к сетевой, наконец, воссоздается общая характеристика конечного продукта – сетевого общества.

Ключевые слова: сетевое общество, сеть, глобализация, цифровая эра, институциональная матрица, структура, функции, межузловое взаимодействие.

* * *

УДК 179.9

Тарасюк Л.С., кандидат філософських наук, доцент кафедри соціально–гуманітарних дисциплін, Економічний інститут Криворізького національного університету (Україна, Кривий Пир), lora252@gmail.com

ПРОБЛЕМА СУЧАСНОЇ ЕТИКИ СПІЛКУВАННЯ В КОНТЕКСТІ МЕТААНТРОПОЛОГІЇ

Є чимало досліджень, які присвячені темам комунікативної етики, діалогу, етики спілкування, проте замало досліджень щодо розв'язання проблем у даній сфері в контексті метаантропології. Важливо зрозуміти, що основними духовними цінностями є любов, свобода, творчість, відповідальність, і лише на основі цих фундаментальних засад можна якісно і ефективно вирішувати конфлікти в сфері етики. Значущим є те, що етика повинна бути усвідомлена як особливе буття. Створюючи етичну концепцію, ми створюємо деякий стиль буття, особливу атмосферу життя. І мораль як усвідомлення цього досягає своєї вершини в повноті етичного самоусвідомлення. Мораль, яка очищена від повчання, нав'язування, стереотипів творчим зусиллям самої особистості. Кожен з нас повинен створити своє особливе буття у плодотворній взаємодії зі світом. А це можливо лише в єдності і на основі вищих духовних цінностей.

Ключові слова: спілкування, діалог, етика, комунікативна етика, особистість, метаантропологія, любов, свобода, творчість.

*Без дружби
никакое общение между людьми
не имеет ценности*

Сократ

У сьогоднішні ми постійно стикаємося з проблемою спілкування. У вирі інформаційного суспільства маємо таку можливість, аж надмірну. Але наскільки це спілкування є якісним, дійсно змінює нас і здатне розв'язати протиріччя? Усвідомлюючи те, що основними духовними цінностями буття людини є свобода, любов, творчість, все ж таки існує проблема етики спілкування людини з іншою людиною, групою, колективом і т.д.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що існує велика невідповідність між теоретичною базою і реальним життям, де ми маємо змогу спостерігати безліч ситуацій, які переповнені непорозумінням, відсутністю